

Bladet om gress til sportsbruk 1 - 2013

GRESS *forum*

GRØNT AS

SAMARBEIDSPARTNERE

NYTT ÅR - NYE MULIGHETER!

Vannhusholdning

Alt fra det enkle, til den mest avanserte og unike molekylteknologi som finnes.

- Revolution
- Aquaduct
- Dispatch
- Primer

Greengjødsel

Proffleverandør med spisskompetanse.

- Greentec (granulert gjødselserie)
- Turfite (18% fosfite)
- Liquid Turf Hardener (flytende kalsiumnitrat)
- Greens Grade Gypsum (granulert kalsiumsulfat)

Gressfrø

Kvalitetsikker leverandør innen alt av sportsgres. Blandinger tilpasset nordiske forhold.

- Barcrown
- Bargreen II
- Barking

Compost Tea

Gir nytt liv til sterile områder.

- Stimulerer og tilfører positive bakterier/sopper
- Frigjør bundet næring, reduserer thatch
- Stimulerer og bidrar i jordens naturlige kretsløp

Tee, Semi & Fairway

Etter inntreden i Norden har framgangen blitt et faktum. XCU har nå blitt et begrep.

- Opptill 3 måneders konsis varighet, uten overdreven tilvekst
- "Green colorant" sørger for umiddelbar farge
- Patentert og unik "coating" teknologi

Vi er stolte av at så mange av dere velger oss som deres leverandør. Nå utvider vi vårt sortiment ytterligere og ser frem til en ny sesong.

Dere finner en rekke produkt-nyheter i vår nye katalog.

Ring oss, om du ennå ikke har fått vår katalog, 66 81 33 00

thomas@pgm.no
Mobil: +47 95 05 15 76

"Det lønner seg å velge kvalitet"

www.pgm.no

Gresskurs 2013 er over, det er full vinter de fleste steder i landet og her på Byneset Golf hakker vi is på greenene igjen.

Som nyvalgt president og fersk medlem av NGAs styre, er det mye å sette seg inn i. Men med hjelp av en stødig og god administrasjon og andre erfarne styremedlemmer, ser jeg lyst på oppgaven.

Først noen ord om meg:

Jeg begynte å arbeide på Byneset Golf sommeren 2000. Da var banen under bygging og jeg skulle bare hjelpe til med noe steinplukking. "Ta med deg ei jernrive å kom" var beskjeden jeg

fikk. Etter noen dager fikk jeg spørsmål om jeg ville arbeide videre. Som gårdbruker var jeg vant med både manuelt og maskinelt arbeid, og jeg forstod raskt at jeg kom til å trives i denne jobben. Jeg jobbet i sesongene fram til 2005, og ble deretter ansatt på heltid.

I 2010 ble jeg Head Greenkeeper.

Byneset Golf har en 9-hullsbane og en 18-hullsbane samt et stort treningsområde. Totalt er 1100 daa regulert som golfbanareal. Vi har så langt arrangert tre store turneringer; NM for junior i 2008, NM i 2010 og Norwegian Challenge i 2012.

Golfbransjen er for tiden nede i en bølgedal. Etter "golf-boomen" på 90-tallet, er det naturlig at en nedgang kommer. Når så skjer, handler det om å være kreative på hva som kan gjøres for å "komme opp" igjen; Greenfee-samarbeid, "åpen dag", firmapakker, temakvelder, gratis kurs osv. Når man på tross av tiltakene ikke klarer å øke eller opprettholde inntektene, må utgiftene selvsagt ned. Dette går ofte ut over bemaningen på banen og arbeidsmengden på hver enkelt greenkeeper øker. Dette går igjen utover kvaliteten på banen, og vi er inne i en ond sirkel.

Jeg tror at det beste vi greenkeepere kan bidra med, er å øke vår egen kompetanse. Dette kan gjøres ved å delta på Erfatreff og seminarer, og å være med på å arrangere slike på egen bane. Gjerne i samarbeid med greenkeepere fra andre baner. NGA vil selvsagt bidra med sin kompetanse og å formidle arrangementene til sine medlemmer og firmamedlemmer.

Husk: Økt engasjement = økt trivsel.

Det er mye spennende som skjer i NGA fremover. Det er flere medlemmer som kommer til å sette i gang lokale lag, etter inspirasjon fra "region Sør-vest". At golfklubbene er med å betale for Erfatreff og seminarer på deres egne baner, synes jeg er veldig smart. Fordi jo bedre vår kompetanse er, jo bedre vil kvaliteten på banen vi jobber på bli. Og bedre kvalitet på banen, gir gladere golfere. Disse drar med seg flere venner til golfsporten, og dermed er vi inne i en god sirkel. Kanskje dette med tiden kan bidra til at bransjen klatrer opp av bølgedalen igjen...?

Ole Albert Kjørnes

President

Norwegian Greenkeepers Association

BIRDIE MEDLEMMER

Gressforum utgis av Norwegian Greenkeepers Association.
Det trykkes i 600 eksemplarer og sendes til abonnenter og medlemmer av NGA.

Ansvarlig redaktør:
Agnar Kvalbein, Telefon 404 02 089
agnar.kvalbein@nga.no

Layout: Trond Nor-Hansen
Forsidebilde: Turnering på Lykia Links
Trykk: bkgrafisk

Annonser:
Mari Myhre
adm@nga.no
Helside: Kr 8.000,-
Halvside: Kr 5.000,-
Kvartside: Kr 4.000,-
Spesialplassering + 20%
Rabatt ved 4 innrykk - 20%

Frister for annonser og annet stoff:
15.februar, 15.mai,
15.august, 15. oktober
Utgivelse ca 4 uker etter materiellfrist

Norwegian Greenkeepers Association
Daglig leder: Mari Myhre
Telefon: +47 40402089

Telefon: +47 91690906 / +47 32793312
e-post: adm@nga.no
Fagansvarlig: Agnar Kvalbein
Telefon +47 40402089
E-post: agnar.kvalbein@nga.no
www.nga.no
Postadresse: Myhreuveien 28
3483 Kana - Holmsbu

Styret i NGA

Styret har som oppgave å lede organisasjonen i henhold til lover og vedtak på årsmøtet. Har du synspunkter eller forslag, så ta gjerne kontakt med dem.

Styret hadde årets første møte på Nøtterøy golfbane 7. februar. Referat fra møter blir lagt ut på NGA sin medlemsside, men ikke før de er formelt godkjent.

Mobilisering av medlemmene lokalt var et sentralt tema. ERFA-treffene vil i år bli gjennomført i samarbeid med vilige medlemmer i ulike deler av landet. Det hele koordineres av sekretariatet, og alle arrangement blir å finne på nettkalenderen og de vil bli varslet med SMS og nyhetsbrev på epost.

Styret brukte mye tid på hvordan forholdet til firmamedlemmene kan utvikles videre. Gode leverandører er viktige

for gressbransjen. De har ikke bare nyttige produkter, men også kompetanse som verdsettes av våre medlemmer. Daglig leder har vært i kontakt med eagle- og birdiemedlemmer og hørt hva de tenker om det videre samarbeidet. Det økonomiske bidraget fra disse firmaene er avgjørende viktig for NGA sin virksomhet. Vi må derfor gi firmaene verdier tilbake. Når flere treff arrangeres lokalt, blir det viktig å sørge for god koordinering av hvordan firmaene skal være med.

Gresskurset i Tyrkia ble vurdert med utgangspunkt i 89 vurderingsskjema. Alt i alt var det svært positiv tilbakemelding, og laveste gjennomsnittsverdi for forelesninger var 4.75 på en skala fra en til seks. Noen havnet på et kaldt rom eller hadde problemer med maten. Det var ergerlig for dem, men det store flertallet

var godt fornøyd med stedet, maten, det sosiale utbyttet og kurset som helhet. Det var mange forslag om hvor vi skulle reise neste år. Nesten en tredel ønsket seg litt mer varme (Vi var vel litt uheldige med temperaturen denne gangen) og minst like mange påpekte at to helger er litt for mye. Styret vil ta forsøke å ta hensyn til det siste når neste års kurs planlegges. Vi vil vurdere tilbud fra Portugal, Spania, 'l'yrkia og Dubai.

Vi er inne i et jubileumsår. I mars 1988 ble NGA stiftet. Styret planlegger en markering. I den anledning ønsker vi bilder, historier og annet som kan vise glimt fra historien til NGA. Sitter du på noe interessant, så ta kontakt.

Det er tid for å betale medlemskontingent. Se etter at du får regning som stemmer med din medlemskategori. Si fra om noe er galt.

Albert Holmgeirsson	Oslo golfklubb	952 47 457	alb-hol@online.no
Bjørn Kenneth Sele	Sola golfklubb	920 90 429	bk@sola-golfklubb.no,
Eoin Moroney,	Hauger golfbane	482 26 472	coursemanager@hauger-golfklubb.no
Guttorm Ray Tuxen	Bærum golfklubb	412 18 182	grtuxen@hotmail.com
Hilde Taklo Knutzen	Ullevaal Stadion	456 03 114	hilde.knutzen@ullevaal-stadion.no
Logan Fergusson	Nøtterøy golfbane AS	452 73 557	logan@notteroygolf.no
Ole Albert Kjosnes	Byneset golf, Trondheim	932 08 375	ole.kjosnes@gmail.com

Styret i NGA 2013. Fra venstre: Ole Albert Kjosnes (president), Bjørn Kenneth Sele, Logan Fergusson, Albert Holmgeirsson, Eoin Moroney, Guttorm Ray Tuxen, Hilde Taklo Knutzen, Mari Myhre (daglig leder)

Smånytt

Bioforsk Turfgrass Field Day

Dette er et internasjonalt arrangement på Bioforsk sitt forsøksanlegg på Landvik ved Grimstad.

Første gang dette ble arrangert, i 2011, var det 15 deltakere. I fjor var feltdagen under European Turfgrass Society Conference i Kristiansand, og over 120 personer var med. I år har DGA og SGA sagt at de vil komme. Vi risikerer derfor at det blir fulltegnet, sier Trygve Aamlid som er ansvarlig for denne dagen.

Han håper at mange norske greenkeepere også vil bruke anledningen til å se på aktuelle forsøk og møte forskere og leverandører fra flere land. Arrangementet starter med sosial kveld 26.juni.

Hele torsdag 27.juni blir det foredrag på engelsk og omvisning på forsøksfeltet med både norsk og engelsk guide. Program blir lagt ut på NGA sin hjemmeside så snart det foreligger. Det blir påmelding med forhåndsbetaling.

Ullevaal-gresset var best

Spillerne i elitedivisjonen kåret Ullevaal Stadion til beste gressmatte. Det er kapteinen på borte laget som etter hver kamp sender karakter (1-5) til NISO, som er spillernes fagforening. Ullevaal fikk karakteren 4.47 mens bunnkarakteren 1.93 ble gitt til AKA Arena og Fosshaugane Campus. Det var tydelig at spillerne brukte hele skalaen i vurderingen.

Baner som skåret over 4 var Lerkendal, Åråsen, Aker, Viking og Fredrikstad. Banemester på Ullevaal stadion er Hilde Taklo Knutzen. Bilde av trofeet og en glad banemester kan du se på hjemmesiden til Ullevaal stadion. Der er også hele rangeringslista.

Fagtekster på skandinavisk språk

NGA får av og til spørsmål om hvor man kan finne lærestoff i greenkeeperfaget. Gressforum er den beste kilden, men nå er det også nettsteder som tilbyr gode tekster. De siste årene er det derfor blitt lettere å finne tekster på skandinavisk språk.

Ny lærebok, Idrettsanlegg - drift og vedlikehold er nettopp utgitt på Byggenæringens forlag. Et kapittel på 30 sider omtaler gress på golf- og fotballbaner. Det er skrevet av Agnar Kvalbein i et språk og på et nivå som er tilpasset elever i videregående skole.

På www.golfforbundet.no er det samlet 6 tekster om sentrale tema. Tekstene er skrevet av forskere på Bioforsk på oppdrag av NGF. Målgruppa er banekomiteer og andre golfere med stor interesse for banedrift.

Hvert skriv er på mellom 5 og 10 sider og de tema som omtales er:

1. Valg av gress til golfbaner
2. Golfens miljøutfordringer
3. Filt og mekanisk vedlikehold
4. Ugress og sykdommer
5. Gjødsling og vanning
6. Drenering og greenkonstruksjon

STERF sitt nettsted <http://sterf.golf.se> inneholder ikke bare en rekke faktablad knyttet til integrert plantevern, men også håndbøker som omfatter tema:

1. Muligheter for hundekvein på golfgreener i Norden
2. Gress til grøntanlegg i Norden
3. Dammhåndboken (svensk)

Den danske hjemmesiden www.turfgrass.dk er oppgradert siden Gressforum omtalte den for i nr 2/2012.

Der finnes blant mye annet en fullstendig lærebok av Martin Pedersen: Græsplæner principper & funktioner. Også lærestoff fra AMU-skolen sin opplæring i greenkeeping finnes der.

For 15 år siden utviklet Svenska golfförbundet den store permen Banskötselshåndboken. Denne omfatter mer enn agronomi, og går også inn på maskiner, personal, økonomi etc. Teksten er nå fritt tilgjengelig på [www.golf.se/SGF/Bana/ Banskotshandboken](http://www.golf.se/SGF/Bana/Banskotshandboken)

Litt av hvert, men mest om Gresskurset

Av: Jonathan Clements, greenkeeper Oustoen CC.

Hei igjen, og takk for sist til alle dere som var på gresskurs!! Jeg tror de fleste av dere kan være enig om at det var en dundrende suksess både sosialt, og ikke minst faglig. For min del var det helt fantastisk å bo ved siden av en første-classes golfbane, og føle at jeg kunne kombinere min lidenskap for golf og i tillegg være aktivt på seminar.

Det kan bare beskrives i etterkant at det var en fryd å høre Brian Horgan snakke om næringsstoffer. Han viste en lidenskap for faget sitt som gjorde at timene i klasserommet var lærerike, og tanken på å spille golf var satt til side. Det er ikke alltid slik, og en kombinasjon av bakrus og strålende sol ute kan gjøre det vanskelig å følge med i timen. Men saken er at vi er på gresskurs for å lære og delta i det faglige. Jeg er den siste som skal vise en moralsk pekefinger, men jeg følte ubehag da halvparten av klassen var borte på Brians etter-lunsj

forestilling. Ja, det var vel litt pinlig. Som sagt er det lett å forstå at folk blir borte med fristende sol og golfbaner «to die for». Det er vel ikke min jobb å blande meg opp i organisering av gresskurset, men synes det er greit å foreslå at seminarene slutter litt tidligere på dagen slik at sol kåte Nordmenn kan få litt mer av dagen å leke seg i??

Det var noen høydepunkter sosialt. Jeg sitter fortsatt med bilde i hodet av Gary som danset magedans med en av Tyrkias vakreste skapninger. Det var pirrende inntil han gjorde hele showet til en god latter, og takk skal han har for det. Og hva med stille Anders som viste en annen side av seg ved å være en av de få modige da han ble den sjette Rolling Stone. Karaoke er ikke for alle, men han var både god og morsomt. Bravo Anders. Men jeg ble ikke så imponert da han slo meg i longest drive. Vinden hadde stilnet, og han fikk

en lykke treff. Neste gang bør han vise litt omtanke for en liten, gammel man som har også lyst å være lengst av og til.

Det var lite negativt for meg å klage over. Kaffe på seminar smakte som brunt vann, og det var litt kaldt i gangene. Jeg ble også desorientert i gangene, og var ikke den eneste, men det skyldes nok dårlig skilting, og ikke øl. Ikke sant dere? Jeg må også slenge en liten klage over Stavangersk. Hvis ikke dere kan slå over til bokmål og vise litt omtanke for oss som slide med en rare dialekt som i tillegg snakkes i en rasende tempo. Kommunikasjon handler om forståelse, ikke sant?

Til slutt vil jeg tar opp igjen problemet med mose. (Red: Jonathan skrev om dette i GF 2007 nr 4) Det virke som at flere av oss sliter med det. På gresskurset hadde vi en gruppe på 16 som diskuterte problemet uten at noen kunne

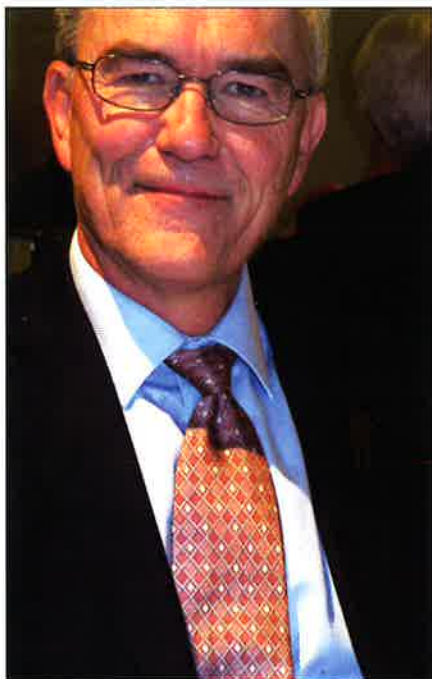
komme med gode forslag for bekjemping av mose. Det har vært mange våte somre i det siste og faktum er at greenens overflaten sjelden har tørket opp.

Det er utvilsomt en avgjørende faktor for at mose dannes og spres. Det er interessant at våre jordgreener på Ostøya får lite eller ingen tegn til mose. De står ofte i skygge, og er i tillegg dårlig drenert. Hva kan det fortelle oss? Er det mer næring tilgjengelig slik at gresset får et overtak over mosen? Jeg kunne ønske at det kom mer forskning på dette problemet slik at greenkeepere kunne takle et økende problem med mer viten, og kanskje løsninger som ikke innebærer bruk av kjemikalier!! Jeg skal nevne at i år skal vi øker N mengden i to av greenene våre hvor mose er verst. Jeg komme tilbake til dere med bilde og konklusjoner etter hvert, og med det håper jeg at alle har det bra og får en fin tørr golfsesong.

Daglig leder trapper ned

Av Mari Myhre, daglig leder i NGA

Agnar Kvalbein har gitt seg som daglig leder i NGA, men vil fortsatt arbeide for organisasjonen som en del av sekretariatet. På Gresskurset i Tyrkia fikk han overrakt NGA sin høyeste utmerkelse: Den gylne greengaffel. Jeg synes dette var en passende anledning til å finne ut litt mer om denne mannen som har preget NGA de siste åra.

Hva fikk deg interessert i gress?

Naturfag har vært spennende helt siden jeg ble undervist av Ottar Rygh på Kristelig Gymnasium i Oslo. Han hadde studert kjemi i Göttingen helt tilbake på 1920-tallet og fått oppleve utviklingen av naturfagene gjennom forrige århundre. Han fortalte om Niels Bohr og Madame Curie som om de skulle være gamle kolleger. Hans mål var å gi oss unge nysgjerrighet i møte med naturen.

Målet mitt på gymnaset var å bli veterinær, men det ble Landbrukshøyskolen på Ås der jeg studerte det som kalles allsidig landbruk. Det var super allmenn-danning. Vi lærte om klima, jord, planter og dyr, økonomi, teknikk, og fikk med oss grunnleggende kjemi, fysikk og mikrobiologi. Vi ble ikke spesialister på noe, men kunne snakke med og forstå fagfolk med ulik bakgrunn.

Med denne balasten reiste Tove, jeg og to barn (senere 5) til Gjennestad Gartnerskole i Stokke i Vestfold der jeg fikk ansvaret for jordbruksavdelingen med grisepurker og korn. Fagene jeg ble tildelt var regnskap med skattelære og bygningsfag (!). Det siste hadde jeg virkelig ikke greie på.

Det ble en mannsalder på en god skole der jeg stadig fikk nye utfordringer. Vendepunktet i forhold til gress kom en vårdag i 1998. En lærer hadde lest at golfbransjen gjerne ville utvikle et opplæringsstilbud for greenkeepere. Han kom inn til meg på rektors kontor med et ferdig skrevet brev til NGF der skolen tilbød seg å være med på denne utviklingen. Jeg skrev under brevet. Det ble starten på et kurstilbud for greenkeepere fra høsten 1999 til våren 2007. Det var møtet med de erfarne og ivrige greenkeeperelevne som viste meg hvor spennende og utfordrende dette faget var. Kurset på Gjennestad ble lagt ned (fordi det ikke lenger var nok elever), men for meg dukket det opp en mulighet til å lære dette faget skikkelig hos Trygve Aamlid i Bioforsk. Men det verste er at jo mer jeg lærer – jo mer seg jeg alt det jeg ikke forstår. Gressfaget er virkelig utfordrende.

Så det var litt tilfeldig at du plutselig var rektor på en skole som tilbød opplæringsstilbud for greenkeepere. Men hvordan var disse fagene i forhold til det du hadde undervist tidligere? Hvilke arenaer brukte du for å tilegne deg praktisk kunnskap?

Det første elevene sa til meg, var at jeg måtte begynne å spille golf. Ellers kunne de ikke respektere meg, mente Olav Boddilsen. Vestfold Golfklubb hadde vært positivt med på å utvikle selve kursstilbudet sammen med greenkeeperne Bjørnar Langklepp på Borre og Janette Immö på Larvik. Etterpå stilte golfklubben opp med undervisning og spillerett for skolens lærere for å få oss på banen.

Lærergruppa reiste på studietur til BIGGA, St.Andrews og AMU skolen på Jylland. Vi leste det vi fant om faget, men først og fremst lærte vi av de erfarne greenkeeperne som kom til skolen de første åra. For å få inn noe av det praktiske bygde kollegene og jeg en USGA-green midt i parken på skolen. Den stelte jeg etter beste evne så lenge kurset ble arrangert.

Så jeg har gått bak en singelklipper. Nå har jeg forstått at jeg ikke kan bruke den heller riktig. Og andre maskiner bør jeg holde meg langt unna.

En god lærerkollega, Håkon Wergeland fikk hole in one under en klassetur til Skottland. Det vakte stor begeistring og en fri runde til alle på den lokale puben om kvelden da saken ble kjent. Det ingen av elevene røpet, var at ballen hadde gått i hullet via toppen av et furutre. . . Ingen av lærerne ble gode golfere, men jeg har stor glede av en runde med hcp 19.

Jeg hadde deg som lærer i gartnerfag på Gjennestad. Det var en spesiell skole også fordi den ble kalt en kristen skole? Var det viktig for deg?

Det var viktig på flere måter. Kristen tro er viktig for meg personlig, og jeg har også sett hvor viktig det er å drive skole med et tydelig verdigrunnlag. At skoler kan være nøytrale i livssynsspørsmål er en illusjon. I henhold til internasjonal rett er oppdragelse av barna foreldrenes ansvar. Derfor har vi ikke skoleplikt i Norge, men plikt til å undervise barna våre, og rett til å gjøre det i overen-

stemmelse med vår egen overbevisning. Derfor er det viktig at foreldre som ønsker det, kan velge skoler som underviser i samsvar med foreldrenes verdier. Staten støtter derfor Steinerskoler for antroposofere, kristne og muslimske skoler. Kanskje er det en fordel at ikke mer enn 3% av barna går i slike skoler, men de representerer et viktig element i et virkelig demokrati som verner om minoriteters rettigheter. I Norge har vi en tradisjon for også å ha videregående friskoler, slik som Gjennestad. Det er ikke så vanlig i andre land.

Du flagger ikke kristentroen din så høyt blant greenkeeperne som du gjorde på skolen. Hvorfor ikke?

På skolen var det et mål å formidle hva kristen tro er. NGA har andre mål, og det er lite akseptert å flagge kristen tro offentlig i Norge. Mange blir forlegne og får dårlige følelser. Jeg merket det selv da jeg var på åpningen av konferansen til GCSAA i Orlando i 2008. Der startet det med offentlig bønn for konferansen og for ledelsen av organisasjonen. Det er et godt eksempel på hvor forskjellig troen uttrykkes i ulike

Daglig leder trapper ned

kulturer. Men når det er sagt, så har jeg hatt gode samtaler om kristen tro med greenkeepere. Utgangspunktet kan ha vært at vi deler troen på Gud, eller at vi ser helt forskjellig på dette. Jeg synes det er positivt at samtaler om livssyn nå er på full fart inn igjen både i selskapslivet og i den offentlige debatten etter å ha vært tabu i noen tiår.

Du fikk den gylne greengaffelen fordi du har gjort en god jobb for greenkeeperne. Hva har du bidratt med?

Jeg var ganske fornøyd med at vi fikk til en god utdanning på Gjennestad der staten betalte det meste av kostnadene. Det var en paragraf i privatskoleloven som sa at staten dekker inntil 75 % av kostnadene til «videregående opplæring som ikke tilbys i den offentlige skolen». Nesten 100 personer var innom dette kurset, og jeg tror det hevet kompetansen blant greenkeepere generelt og at ga den enkelte kunnskaper som har vært nyttige for dem.

Ellers har jeg bare forsøkt å gjøre jobben min. På Gresskurset i 2003 spurte Atle Revheim Hansen og avgående president Steinar Selle om jeg ville jobbe for NGA som daglig leder. Vi kom til en ordning med Gjennestad slik at jeg kunne bruke 50% av arbeidstida mi på NGA. Det er et arbeid jeg har likt veldig godt. Greenkeepere er en hardt presset yrkesgruppe, og jeg føler at jeg har hatt bruk for alt jeg kan når jeg har forsøkt å støtte dem. De har hatt utfordringer med det gressfaglige, men også i arbeidsforhold og på det rent menneskelige plan. Om jeg har fått være til hjelp for noen, så gir det alltid en god følelse. Samtidig vet jeg at jeg har lett for å provosere og såre noen fordi jeg kan være for direkte i følsomme saker. Derfor tenker jeg at ikke alle står bak tildelingen av den gylne greengaffelen. Men jeg er veldig stolt og takknemlig for denne utmerkelsen og glad for at

styret i NGA ville gi meg den. Hva er viktig for NGA nå framover? Det handler først og fremst om å skape et større engasjement blant medlemmene. Rogalandsgjengen har gått foran ved å vise at det går an å ta initiativ og få til noe nytt.

Antall medlemmer har gått ned de siste åra. Det er først og fremst fordi antall helårs arbeidsplasser er blitt mindre, tror jeg. Vi må arbeide for at medlemskap i NGA blir viktig for den enkelte. Jeg ønsker at alle opplever et fellesskap som gir dem støtte i hverdagen. Nye i bransjen må fanges opp og få oppleve omsorgen. Det koster oss litt å åpne opp for de nye. Det er lett å glemme at man selv var fersk i faget, og å omgås de godt kjente kollegene. Her ligger et ansvar på medlemmene som vi i sekretariatet ikke kan fylle: å se og utfordre nye til å bli en del av NGA.

Du trapper litt ned i forhold til NGA. Er det spesielle nye oppgaver du ønsker arbeide med i åra som kommer?

Som fagansvarlig i NGA håper jeg å få være med å utvikle greenkeeperfaget videre. Det ville være veldig flott å få oppleve den første offentlige fagprøven for greenkeepere. Men enda mer spennende ville det være om vi kunne utvikle et felles Nordisk kurs på universitetsnivå som kunne løfte greenkeeperyrket til nye høyder. Den felles forskningsstiftelsen STERF har finansiert utviklingen av ny og relevant kunnskap, og jeg opplever at jeg har kolleger i Bioforsk som er helt i verdenstoppen med tanke på kunnskap om turfgrass management. Skal vi få denne kunnskapen ut i praksis er vi avhengig av at noen koster på seg en skikkelig utdanning. Det handler ikke bare om gress og maskiner. Jeg ser at fremtiden krever bedre engelsk-kunnskaper, leseferdigheter og evne til

å kommunisere på mange nivå. Drømmen er å møte mange mennesker som har faglige ambisjoner og et lidenskapefullt forhold til greenkeeping. For yrkets status vil det hjelpe mye om vi fikk flere som sto opp mot presset fra golferne med en universitetsutdanning i ryggen. Det er ikke så mange som herser med sivilingeniører... Skal vi kunne lykkes med en slik utdanning må vi tenke Nordisk eller kanskje Nord-Europeisk. Det er ikke så lett for medlemmer å tenke så store tanker, for det handler ikke om den enkeltes hverdag, men om status til greenkeepere og banekvalitet for golfere på lang sikt. Første skrittet blir å få golf forbundene til å se dette ansvaret. Det er de som har ressurser og nettverk til å skape et slikt utdanningstilbud.

På vegne av NGA sine medlemmer, styret og meg selv: Tusen takk for din innsats til nå, Agnar! Vi ser frem mot å følge ditt arbeid videre som fagansvarlig i NGA, og håper du møter mange gressinteresserte mennesker på din vei som inspirerer deg til videre arbeid i vår organisasjon

Kjenner du noen som burde være medlem av NGA?

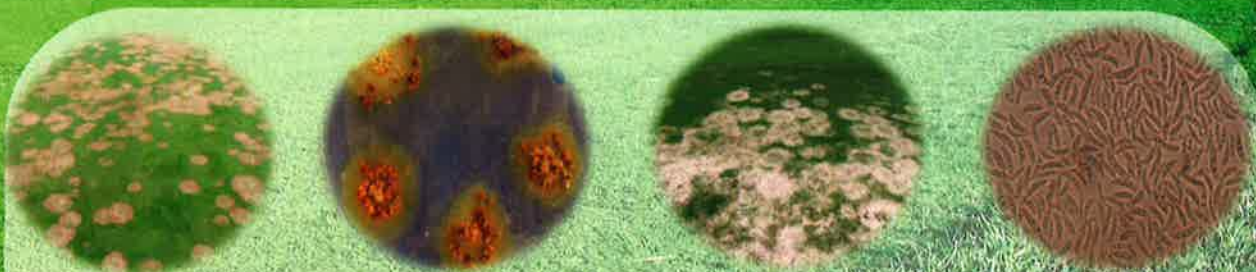
NGAs vervekampanje 2013

På hjemmesiden www.nga.no finner du skjema for å verve nye medlemmer. Alle som skaffer nye medlemmer får vervepremie.

Det er viktig for NGA å være representert på alle golfbaner og på alle fotballanlegg som har profesjonelle banemestere. På noen golfbaner er alle som jobber mer enn et halvt årsverk medlemmer av NGA. Hvordan ligger det an på din bane?

Gresslaboratoriet på Landvik

Bioforsk Turfgrass Research Group

- Diagnose av sykdommer på gress
- Identifisering av andre skadegjørere
- Svar innen 1-2 virkedager etter mottak
- Råd om tiltak på kort og lang sikt
- Vi tar prøver fra hele Europa

Bioforsk Øst Landvik, Reddalsveien 215, 4886 Grimstad
Kontakt Tatsiana Espevig på 40623778 eller tanja.espevig@bioforsk.no

Følgeskjema og mer info om tjenesten, prøvetaking og innsending på
www.bioforsk.no/turflob

Kjære nordiske kolleger

Her kommer litt informasjon for dere greenkeeper i STERF sitt styre. Jeg har ikke mottatt noen henvendelse fra dere under de årene jeg har prøvd å føre fram greenkeepernes synspunkter i styret. Men jeg håper at dere får den informasjonen som jeg hermed formidler fra møtet i København 15.november 2012.

Den økonomiske tilbakegang og de tiltagende restriksjoner i bruk av kjemiske hjelpemidler gjør seg gjeldende som reduserte bidrag til STERFs forskningsfond fra golf forbundene. (Målet er ½ euro pr golfer)

Greenkeepere oppfordres til å påvirke de tillitsvalgte i golf forbundene og fortelle at man ikke på en god måte kan spare seg ut av problemene, men heller i enda høyere grad burde satse flere kroner på forskning og på den måten finne metoder for mer rasjonell drift av anleggene – basert på mer kunnskap og bedre utdanning.

For eksempel bør vi finne den beste modell for renovering av greener til mer varige gress. Er det best å bruke ferdigplen eller bør det sås?

Kan multifunksjonell bruk av golfanleg-

get hjelpe på økonomien? Vanningsøkonomi er et område det arbeides meget med for tiden. Gressvalg ved renovering og ettersåing mv. Gjødslingsstrategi for bedre overvintring? Oppgavene er mange, så støtt opp om forskning og finn den dokumenterte kunnskapen på <http://sterf.golf.se>

Alle STERF-finansierte forskningsprosjekter vil i fremtiden bli evaluert av fire uavhengige forskere for å opprettholde et vitenskapelig godt nivå og sikre relevans overfor golfbanene.

Bioforsk har på oppdrag av STERF, ved Trygve Aamlid og Agnar Kvalbein utarbeidet en oppdatering av Nordisk gressguide 2012. Den kan hjelpe deg å identifisere relevante gressarter for golf (Se Gressforum 2012/4 red.anm). Vær snill å formidle denne guiden til greenkeepere og andre interesserte. Den er lagt ut på norsk, svensk og engelsk.

Det er også publisert (Vedlagt dette nummer av Gressforum red.anm.) en oppdatering av sortslister. Denne finnes også på hjemmesiden www.scantruf.org Flere håndbøker blir publisert og kan finnes på STERF sin hjemmeside: Velvet bentgrass management, Pond management. Fertilization strategies. Playing quality. Fescue management STERF gjennomfører også noen aktiviteter. Det blir et internasjonalt seminar om multifunksjonelle golfanlegg på Island 11-13 juni 2013. Det blir også banebesøk.

STERF vil også være tilstede på Landvik under Turfgrass Field Day 26-27. juni. Der vil det bli en gjennomgang av de interessante forsøk som gjøres der, med overvintringstester, vanningsteknikk, gjødslingsstrategier, sortsforsøk. Sett kryss i kalenderen og besøk Bioforsk sitt fantastiske forsøksanlegg i Grimstad.

FEGGA holder møte i Sveits 21-24 februar. Der vil det også bli et møte mel-

lom de nordiske representanter for å drøfte aktuelle emner. Jeg forslår at man drøfter finansieringen av greenkeepernes representant i STERF sitt styre. Bakgrunnen er at alle foreningene ikke har samme økonomiske styrke. Ved å fordele utgiftene (15-20 tusen kroner pr år) på de fem land, vil man kunne bevare kontinuiteten i representasjonen og dermed få økt innflytelse på forskningens mål og resultater. STERF-styret møtes fire ganger i året i de ulike land. Hvis det er ønskelig at greenkeepernes representant er med på mer enn dette, vil STERF dekke omkostningene.

Diskuter også den rolle man ønsker at representanten skal fylle med tanke på kommunikasjon. Kan det nordiske samarbeidet bære mer frukt ved økt oppmerksomhet?

Det er etablert et godt samarbeid om rødsvingel over grensene.

På DGA sitt årsmøte 2012 fremkom ønske om et nordisk fernundervisningskurs som de tidligere Gräs til golfbanor, som ble arrangert av SLU og STERF, men på engelsk. Hvis vi kan finne personer og universitet til å lede kurset vil det være mulighet for finansiering. Er det tilslutning til et tilsvarende prosjekt og et deltakerantall på minst 25 personer til kurskostnader på 25-30.000 kroner pr person? Andre emner, kom med forslag.

Enda et punkt til diskusjonen er valg av representant til STERF. Oppgaven skal gå på omgang mellom greenkeeperorganisasjonene. Jeg har nå vært deltaker i mer enn tre år, og skal da etter reglene skiftes ut med nye, unge krefter. Ta derfor med forslag til ny representant. (Krav: greenkeeper, kommunikativ, engelskspråklig, positiv)

Med vennlig hilsen
Hans Beurling

NGA-medlem hedret av NGF

Vi synes det var litt stas da vårt tidligere styremedlem og kjernekar, Ove Kristian Skavnes fra Molde ble trukket opp på podiet under Golfforum i slutten av november for å motta 15.000 kroner og skikkelig applaus. Vi vet det er mange som legger ned en stor frivillig innsats i idrett, og konkurransen om frivillighetsprisen er derfor hard.

Engasjement for greenkeeperfaget vet vi at han har hatt lenge. Sist sommer arrangerte Ove Kristian ERFA-treff

for banene i distriktet til stor inspirasjon for mange av de mindre banene i området som i hovedsak drives på dugnad. Til Norsk Golf sa han at han nå gjerne vil få realisert en kortbane for ungene. Vi tviler ikke på at han vil lykkes, og ønsker lykke til med videre engasjement.

AFT45 KJEDEGRAVER

VINTERKAMPANJE!

10% rabatt på veiledende priser frem til 15. april 2013!

Skulle greenen ha vært drenert og du gruer for store maskiner og mye kjøreskader? Her er løsningen!

AFT45 kjedegraver er en ideell maskin for drenering av golfbaner og større grøntarealer. Monteres på egen kompaktraktor.

Med AFT45 kan du velge om du vil fjerne all massen via et transportbånd-system eller om den skal legges på siden av grøften.

AFT45 kan utstyres med laserstyring for halv- eller helautomatisk graving med fall.

Ta kontakt for mer informasjon:

Ara Maskin as
Slorer Gård
1798 Aremark

Send mail til tor@aramaskin.no
Eller asgeir@aramaskin.no

Tor Ø : 919 94790
Asgeir : 414 64821

Vi har også spesialutstyr for sandspredning, gjødsling og fylling av bunke-
re og grøfter. Vi fører også drenerør med tykke filtre

Se www.aramaskin.no for mer informasjon!

Husk å
melde fra til
NGA når du
byter jobb,
adresse
eller epost!

Da kommer informasjon fram til deg, og vi spares for arbeid med omadressering.

Gjødselplaner og sink

Av: Agnar Kvalbein

Jeg mener at gjødsling er forholdsvis enkelt. Det er bare å gi plantene en passe blanding av de 15 grunnstoffene som gresset må ha for å leve. Mengden fordeles jevnt utover og tilpasses plantenes vekstmuligheter for øvrig. Målet er å holde gresset i jevn, men begrenset vekst hele sommeren.

Ikke alle er enige med meg i at det kan gjøres så enkelt. Noen liker å ta jordprøver før de setter opp gjødselplaner. Det synes jeg også er en god ide, særlig om du ikke vet hva som er tilstanden i jorda fra før. Men det som bekymrer meg, er gjødselplaner som tilsynelatende bygger på jordanalyser, men som ikke tar hensyn til de opplysningene jordprøvene gir. De siste åra er jeg kommet over slike gjødselplaner på baner som har hatt problemer med at gresset ikke gror normalt.

På en golfbane var det i flere år tatt jordprøver. De viste stort sett at det var lite næring i greenene. Det er ganske normalt. Men det var spesielt lavt innhold av mikronæringsstoffet sink. Likevel hadde greenkeeperen fått en gjødselplan som tilførte bare en tredel av den sinkmengden som gress må ha for å vokse normalt. Hva er vitsen med å ta jordprøver dersom disse opplysningene ikke får konsekvenser for gjødselplanen? Plantenes behov for sink er lite. 1 gram pr 100 m² i året er nok. Men det betyr ikke at stoffet ikke er viktig. Sink forbinder seg i plantene lett med organiske molekyler og blir en del av en lang rekke forskjellige enzymer. (Et enzym er et stoff som får andre reaksjoner i plantene til å fungere.) Noen av disse sinkholdige enzymene er viktige når plantene skal bygge proteiner mens andre er ansvarlige for å bygge og kopierer gener (DNA).

Når en plante får for lite sink, har planteforskere sett en rekke typiske symptomer. Lekkasje av små organiske molekyler (aminosyrer, sukker og fenoler) fra røttene er vanlig. I stedet for å bygge proteiner lekker altså byggematerialet (aminosyrene) ut til bakteriene i jorda. Årsaken til denne lekkasjen er at cellemembranene blir ødelagt av reaktivt oksygen i plantene. Vanligvis beskytter sink mot denne ødeleggelsen.

Det tydeligste overjordiske symptomet på sinkmangel er dvergvekst. Man tror dette henger sammen med at syntesen av veksthormonet auxin er avhengig av sink. Men det er ikke lett å se sinkmangel på gressplanter som klippes. Symptomene er diffuse.

En ekstra grunn til å være fokusert på sinkmangel, er at det er en sammenheng mellom fosfor og sink. Overdrevet fosforgjødsling kan føre til sinkmangel i plantene, først og fremst fordi sink bli mindre mobilt i plantene, ikke fordi opptaket blir mindre. Men en annen effekt er at lite sink kan føre til et unormalt stort opptak av fosfor. Transporten av fosfor til skuddene øker også ved sinkmangel. Derfor kan vi få noe så sjeldent som fosforforgiftning av plantene våre. Det er bare sink som har en slik effekt. Dersom bladene inneholder mer fosfor enn 2% av tørrstoffet, er dette en giftig mengde.

Sammenhengen mellom disse næringsstoffene er komplisert, og ingen forventer at greenkeepere kjenner til eller forstår dette. Men det er et godt eksempel på hvor viktig det er at vi alltid tilfører alle de næringsstoffene som plantene behøver i riktige mengder i forhold til hverandre (!) når vi arbeider med sandbaserte greener. I naturlig jord vil det som regel være forholdsvis rikelig

av mikronæringsstoffer, så bønder eller grønnsakgartnere kontrollerer sjelden om det er nok sink i gjødsla. Når jeg trekker fram dette i Gressforum er det fordi jeg også har sett gjødselplaner som bruker overdrevet mye fosfor om våren. Det skal være viktig for rotutviklingen, påstår noen. Fosforgjødsel vil normalt ikke være til skade for plantene, men det er dårlig ressursforvaltning og det kan hemme utviklingen av mykorrhiza. Men dersom vi har sinkmangel kan altså mye fosfor være direkte skadelig for plantene.

Dersom du er usikker på om gjødselplanen din tilfører nok sink, så se på forholdet mellom nitrogen og sink. Det bør være omtrent 100 : 0.06, eller 6 gram pr 10 kg N-gjødsel. Er du fremdeles usikker, kan en analyse av avklippet fortelle om det er nok sink i plantene. Mindre en 15-20 mg/kg tørrstoff (det er det samme som ppm) i bladverket, regnes som kritisk.

På tide å sjekke batteriene, det er vår!

Vi har batteri til deres golfbiler på lager til kampanjepriser!

Priseksempel:

36V golfbil:	6 x 6V	(T-605):	4,962,-
	6 x 6V	(T-125):	6.126,-
48V golfbil:	6 x 8V	(T-875):	6.024,-
	4 x 12V	(T-1275):	5.600,-

(prisene er eks. mva. og frakt)

Vi lagerfører og leverer varer fra vårt hovedkontor i Oslo. Vi har også komplett sortement av batterier fra Hoppecke, noe som gjør oss i stand til å løse de fleste batteribehov. Enten det er til golfbil, lift, truck, feiemaskin, vaskemaskin, solcelleanlegg eller annet elektrisk utstyr. Vi står klar til å hjelpe med å løse deres batteribehov, og bidrar gjerne med opplæring/bistand i forbindelse med valg av utstyr.

Ta kontakt for en batteriprat!

BEMA
INDUSTRI-BATTERIER AS

Tlf: 41 50 93 50
Mail: leif.magne@bema.no

FIRMA *guide*

EAGLE

Hako Ground & Garden AS

Postboks 73 Alnabru, 0614 OSLO
Besøksadr: Verkseier Furulundsvei 13, Alnabru
Øyvind Martinussen
Telefon: 22907760 - Telefax: 22907770
Mobil: 90147475 - E-post: hako@hako.no
Hjemmeside: www.hako.no

Forhandler av: Toro spesialklippere for golf og snøfresere, sylindere og rotasjonsklippere.
Hako rengjøringsmaskiner. Sisis plenvedlikeholdstutstyr, Import salg og service av Toro golfmaskiner, Club Car golf og transportbiler, Foley slipemaskiner og Kioti traktorer.

Grønt AS

Fruktveien 9, 3400 Lier
Espen Bergmann
Mobil: 46417909
Telefon: 32228575 Fax: 32228560
E-mail: espen.bergmann@felleskjopet.no
Egil Andersen
Mobil: 90628841
Epost: egil.martin.andersen@felleskjopet.no
Hjemmeside: www.gront.no www.felleskjopet.no
Forhandler av: Everris® (tidl. Scotts) spesialgjødning i granulert og flytende form til sportsgress. Arena™ granulert og krystallinsk gjødning fra Yara. BioKombi kombinert organisk/mineralsk gjødning. Biostimulanter fra ledende produsenter, Grasfrø herunder enkeltsorter, spesialblandinger og standardblandinger. Vekstmasser, toppdressing, farget sand, bunkersand, Divot Mix, drengsgrus og Kulestein fra Sibelco og Dansand. Aktivt kull, Vekstduker, Gjødningsspredere, Bunkerraker, Fargestoff til gras og mineraler, Indikatorfarge til sprøytemidler. Analyse av jordprøver, rådgivning for etablering og vedlikehold av golf- og fotballbaner

BIRDIE

VVS Comfort AS

Boks 154, Tunveien 14
1820 SPYDEBERG
Christian Grimeland
Telefon: 69838585
Telefax: 69838275
Mobil: 951 42 218
E-post: christian@vvscomfort.no
Hjemmeside: www.vvscomfort.no
Forhandler av: Toro automatiske vanningsanlegg, og agro drypp dryppvanning.

Floratine Norge AS

Gullfunnet 50, 1570 DILLING
Mikael Waldner
Telefon: 69 26 86 26
Mobil: 41447091 E-post: micke@floratine.no
Morten Eirik Engelsjord
Mobil: 48092582
Olav Bodilsen
Mobil: 45603262
Hjemmeside: www.floratine.no

Forhandler av: Spesialgjødning i fast og flytende form, biostimulanter, jordforbedringsmidler, sprøytesåing-sprøydere og plenfrø til golfbaner, fotballbaner og andre arealer med slitedekke av gras. Luftepinner, hullpiper og underkniver.
Vi tilbyr rådgivning innenfor nybygging, rehabilitering, renovering og skjøtsel av golf- og fotballbaner. Sliping av aggregater/underkniver kan vi utføre på stedet med vår mobile slipeenhet.

Indigrow

Gavin Matthews
Indigrow Ltd
Mob: +47 97128521
E-post: gavin.indigrow@gmail.com
Web: www.indigrow.com www.indigrow.se
Forhandler av: Spesialgjødning til golfbaner, og annet sportsgress. Rotstimulatorer og jordforbedringsmidler.

Reinhardt Maskin AS

Hvamveien 2 Postboks 68, 2026 SKJETTEN
Morten Bunes
Mob: 40 44 28 19
E-post: bunes@reinhardt.no
Hjemmeside: www.reinhardt.no
Forhandler av: John Deere Rotor- og sylindereklippere, traktorer, transportere, luftutstyr og oppsamlere. Dakota toppdressere, Turfworks, Koro dypvertikalskjærere, kantskjærere, Buffalo løvblåsere, Redexim luftere og vedlikeholdstutstyr og såmaskiner, Hunter slipemaskiner, Lastec rotorklippere, Allen sveveklippere, Hunter slipemaskiner, Treturf, greenruller, Carrier Turf lufte alle grøntområder. Pellenc batteridrevne håndholdte redskaper for proff brukere, Buffalo turbinblåsere.

S48 VANNINGSANLEGG AS

Postboks 288, 1372 Asker
Serhat Øzsatici
Telefon: 66761777
Telefax: 66901295
Mob: 95896688
E-post for firmaguide: post@s48.as
E-post for Serhat Øzsatici: serhat@s48.as
E-post for Lars Carlsson: Lars@s48.as
Hjemmeside: www.s48.as
Forhandler av: S48 - Rain Bird vanningsanlegg. Salg - service - montering. Kartprogram for golfbaner/GPS oppmåling, Kasco og Otterbine fontener, nedplogging av rør/kabler og kjedegraving.

Svenningsens AS

Hellerud Gård
Bråteveien 192, 2013 Skjetten
Kjell Tore Dokkberg
Mobil: +47 93 21 86 66
Telefon: 64 83 25 00
Telefax: 45 59 45 98
E-post: ktd@svenningsens.com
Hjemmeside: www.svenningsens.no
Forhandler av: Jacobsen og Ransomes sylindere- og rotorklippere, Kubota traktorer og kompakttrektorer, Kubota gressklippere, Wiedemann produkter for bearbeiding og vedlikehold av gress og kunstgress, Cushman arbeidsbiler, E-Z-GO golfbiler, Turfco toppdressere, Ryan luftere og oppsamlere, TP flushuggere, Holder redskapsbærere m.m..

Syngenta Lawn and Garden

Strandlodsvej 44, DK- 2300 Copenhagen S
Lars Tveter
E-post: Lars.Tveter@syngenta.com
Telefon: +45 32971188
Mobil: +45 21403054
Hjemmeside: www.syngenta.com www.greencast.com.uk

Unisport Scandinavia AB

Axeltoftvägen 180, SE 261 35 Landskrona
Mattias Carlsson
Mobil: + 46 705 71 1898
E-post: mattias.carlsson@unisport.com
Hjemmeside: www.unisport.com
Forhandler av: Kunstgressløsninger til idrettsanlegg, sportsgulv, dekkssystem, tribunestoler m.m

PGM Park og Golfmaskiner AS

Sam Eydes Vei 5b, Postboks 390, 1411 Kolbotn
Telefon: +47 6813300 Fax: +47 66813301
Hjemmeside: www.pgm.no
Gjødning, frø og jordforbedringsmidler:
Thomas Nicolaysen
Mobil: +47 95051576, E-post: thomas@pgm.no
Maskiner og redskap:
Kaare-Martin Grasmo
Mobil: +47 40766004, E-post: kmg@pgm.no
Forhandler av: Alt av bane og rangeutstyr. Skilt, sikkerhetsnett, kunstgress. Spesialmaskiner og redskaper til vedlikehold av fotballbaner, både kunstgress og naturgress, samt golfanlegg. Greentek, Dakota, Imants, Koro, Raycam, Greencare, Agromenhanika, Omarv, Vredoo Graden m.fl Golfbilder og batterier / deler til disse. Spesialgjødning, jordforbedringsmidler og frø.Rådgivning / konsulenttjenester innenfor drift, renovering og etablering av golf og fotballbaner.

PAR

BEMA Industriebatterier

Leif Magne Bø
Mobil: 41 50 93 50
Telefax: 51 20 57 50
E-post: leif.magne@bema.no
Hjemmesider: www.bema.no og www.hoppecke.no
Forhandler av: Batterier, ladere, bildeler, verktøy og verkstedmaterieell, elektrisk utstyr, olje og kjemikalier, startere og dynamoer. Totalleverandør av batterier, ladere og vannfyllingsanlegg til golfbiler.

Gress Service 90 AS

Barlindvn. 44, 3512 Hønefoss
Jardar Johnsrud
Telefon: 32 11 43 90. Telefax: 32 11 43 99
E-post: post@gs90.no
Mobil: 915 87 715 – E-post: jardar@gs90.no
Mona Skogmo Hansen
Mobil.: 901 45 800 – E-post: mona@gs90.no
Hjemmeside: www.gs90.no
Forhandler av: BioGolf flytende gjødning. Totalleverandør med bredt sortiment til driving range og andre øvingsområder. Stort utvalg av utstyr til golfbaner samt håndredskaper for greenkeepere.

Bjørn O. Hanche

Baggerødsgt. 12
3182 HORTEN
Bjørn O. Hanche
Mobil: 414 16 511
E-mail: bjorn.hanche@online.no
Forhandler av: Golfbanebygging, graving og planering, transport og steingjerder.
Ref.: Borre golfbane, Fritzøe gård golfbane og Byneset Golfcenter

Botaniska Analysgruppen

Box 461, SE405 30 Göteborg
Leder: Marina Usoltseva:
Telefon: +46704970429
e-post: botaniskanalys@botaniskanalys.se
Kontakt: Kim von Essen
Mobil: +46704614646
E-post: kimvonessen@gmail.com
www.botaniskanalys.se
Forhandler av: Identifikasjon og vurdering av av søper i greener. Vi tilbyr raske svar basert på innsendte prøver der vi anbefaler kortsiktige tiltak, men også skjotselsstrategier som kan gi mindre sykdomsangrep i framtida.

Eura

Nordre Kullerød 5, 3241 SANDEFJORD
Svein Trollsås
Telefon: 33487450
Mobil: 41 53 43 00
E-post: svein@aura.no
Forhandler av: Grøntvedlikehold på golfbaner, fotballbaner og parkanlegg

Kernite

PB 68 Haugenstua, 0915 Oslo
Morten Kaasa og Eivind Pedersen
Telefon: 22 78 72 30
Telefax: 22 78 72 01
Mobil: 909 66 548
E-post: kernite.no@nch.com
Forhandler av: Smøre og vedlikeholdsprodukter til maskiner og utstyr. K-nate smørefett og IGM sinkfri hydraulikkolje.
Tilsetningsproduktene Flush'n Clean, K-Gard NF, Prob Solve og Hydro Max. Oljeanalyse og smørekart.

Lister VVS

Kirkeveien 59, 4580 LYNGDAL
Bjørn Henriksen
Telefon: 38 34 40 60
Telefax: 38 34 36 19
Mobil: 901 58 772
E-post: bjorn@listervvs.no
Hjemmeside: www.Lister-VVS.no
Forhandler av: Perrot vanningsanlegg, Planlegging og prosjektering av vanningsanlegg. Salg, service og montasje.

MS Golf AS

C/o Sternberg Golf Services
Drakenbergsgatan 8
41269 Göteborg
Martin Sternberg
E-post: martin@sternberggolf.com
Hjemmeside: www.sternberggolf.com
Mobil: +46 70 55 00 123

Forhandler av: Golfbanebygging. Vi utfører store og små renoveringer eller nybygg av golfanlegg, parker og annet. Hydro såing, vertikalskjæring, toppdressing og lufting. Representerer Capillary Concrete - underlag ved bunkerbygging.

Releka - Norsk Industrielje AS

Postboks 6169 Etterstad, 0602 OSLO
Bjørnar Hallgrimsen
Telefon: 22 66 04 16
Telefax: 22 66 04 01
Mobil: 95292100
E-post: nio@norskindustrielje.no
www.norskindustrielje.no
Forhandler av: Omega og NIO LUBE smøreljer, smørefett og tilsetninger. Pakningsfornyeren Omega 917, som stopper lekkasjer på hydraulikk og motor uten reparasjon. Gratis vedlikeholdsplan for NGA-medlemmer som bruker våre smøremidler.

Strand Unikorn

Bjørn Molteberg
Telefon: 62 35 15 00
Mobil: 911 45 996
E-post: bmo@strandunikorn.no
Hjemmeside: www.strandunikorn.no
Forhandler av: Grasfrø til alle typer grøntanlegg, inkl. spesialblandinger, Gjødning og Plantevernmidler

TMG

Parkmaskiner AS
Vestfjordvn. 66b, 3142 Vestskogen
Tor Mjøen
Telefon: 33 32 22 50,
Mobil: 90 04 85 84
E-post: fastgreens@tmg.nu
Hjemmeside: www.tmg.nu
Vi tilbyr: Drift og vedlikehold av golf og fotballbaner, lufting, dressing, drenering og renovering
Forhandler av: Multi-Green, R&R parts samt spesialmaskiner for golf og fotballbaner.

Tveit AS

Strandgaten 111
4307 Sandnes
Gunnar Tveit
Mobil: 905 60 660
E-post: gunnar@tveit-as.no
Forhandler av: Ransomes, Cushman, Ryan, Brouwer, Jacobsen.

BIOFORSK

Reddalsveien 215
4886 Grimstad
Tanja Espevig
Mobil: 40623778
E-post: tanja.espevig@bioforsk.no
Vi tilbyr: Diagnose av plantesykdommer og identifikasjon av andre skadegjørere. Rådgivning og veiledning for anlegg og skjøtsel av sportsgress.

Ara Maskin AS

Slorer Gård
1798 Aremark
Mobil: Tor Øyvind: +47 919 94 790
Mobil: Asgeir: +47 414 64 821
E-post: tor@aramaskin.no / asgeir@aramaskin.no
Hjemmeside: www.aramaskin.no
Forhandler av: Ara Maskin AS importerer og distribuerer maskiner og utstyr rettet mot landbruks og entreprenørvirksomhet for drenering, grøtting og gjenyfylling.

Ransomes Jacobsen Ltd

West Road
Ransomes Europark
IPSWICH IP3 9TT, UK
Regional Export Sales Manager : Henrik Lund
Telefon: +44 1473 270000
Mobil: +44 (0) 7889 175883
E-post: hlund@tip.textron.com
Hjemmeside: www.ransomesjacobsen.com
Forhandler av: Ransomes, Jacobsen, EZGO

E-Marker A/S

Padborgvej 3. Bov, DK- 6330 Padborg
Carsten E. Marker
Phone: +45 74670808
Mobil: +45 40597467
E-mail : Carsten@emarkerk.dk
Hjemmeside: www.emarker.dk
Forhandler av: Miljøvennlige produkter til golf og fotball baner, rådgivning og analyse av jord og plantesykdommer. Utover dette tilbys også andre driftsmidler. Klimaforandringer, miljøhensyn, restriksjoner på vann, gjødning og pesticider. E.marker hjelper kunden i mål !

(re)GOLF

Christian Lundin
Box 224, S- 40124 Gothenburg
Telefon: +46 31 550 757
Mobil: + 46 (0) 708 33 00 15
E-post: christian@regolfdesign.com
Hjemmeside: www.regolfdesign.com
Vi tilbyr: Golfbanearkitektkontor med tjenester for alt fra ny og ombygging til analyser av områder og anlegg.

FEGGA-konferansen i Zurich

Av: Agnar Kvalbein

Federation of European Golf Greenkeepers Associations (FEGGA) er paraplyorganisasjonen til greenkeeperforeningene. Den er vårt felles talerør overfor EU og de andre golforganisasjonene i verden. Det er forholdsvis langt fra greenkeeperes hverdag til de sakene som FEGGA arbeider med. Likevel gir arbeidet resultater som kommer greenkeepere og golfbanene til gode.

Miljøsertifisering av golfbaner er en sak FEGGA har arbeidet med i over 10 år. Dette har resultert i organisasjonen Golf Environment Europe (GEO) som kan sertifisere baner med et internasjonalt anerkjent miljømerke. GEO står nå på egne ben, og systemet er klart til å tas i bruk av golfbaner som har ambisjoner om å løfte seg selv og golfbransjen til et nytt nivå i miljøarbeidet. (Se side 30.)

Tuukka Möntinen fra Finland fortalte på konferansen hvordan GEO-sertifiseringen hadde vært nyttig og lønnsom for hans golfbane. Det å sette nøyaktige tall på en del viktige kostnader og hadde motivert golfklubben til å spare store beløp på vedlikehold og ikke minst energiforbruk.

De siste årene har FEGGA etablert en internasjonal standard for greenkeeperopplæring på tre nivå, greenkeeper, superintendent og manager. Disse standardene skal gjøre det lettere for de enkelte land å definere det utdanningstilbudet som de tilbyr. Skoler og universitet kan bli anerkjent i forhold til disse nivåene og kandidatene kan få et internasjonalt sertifikat. Dette kan være fint å ha når man søker arbeid i andre land. Ennå er ikke dette sertifikatet på plass, men standarden har vært til god nytte NGA under arbeidet med å få greenkeeperfaget godkjent som et eget lærefag.

Under årets konferanse i Zürich ble det

arrangert et studiebesøk til Syngenta sitt forskningscenter i Stein. Det var et imponerende kjemisk laboratorium med muligheter for å teste ut nye plantevernmidler på både sopp, ugras og skadedyr. Utvikling av nye kjemikalier skjer først og fremst rettet mot landbruk og de store jordbrukskulturene, men av og til kommer det også interessante nye produkter som kan anvendes i turfgrass.

Stig Persson, som i mange år var leder av SGA, er nå gått av som formann i FEGGA. Han går også snart av med pensjon, men vil fortsatt representere greenkeepere i den europeiske golfunionen sin banekomite, EGU course committee.

Under årsmøtet i FEGGA forlot formann Stig Persson, banesjef på Ljunghusen GC i Sverige, styret etter mange års innsats. Han har gjort mye for å skape tydeligere formelle rammer rundt FEGGA. Styremedlemmer jeg snakket med karakteriserte Stig som en tydelig og god formann som gjorde mye for å få til gode kompromisser og som representerte greenkeeperne godt overfor andre organisasjoner. Stig vil fortsette som medlem i den europeiske golfunionens (EGA) sin banekomite. Dette er et viktig organ i forhold til EU og alt som skjer av politiske beslutninger om vann og miljøvern og andre rammebetingelser. Ny ordfører for FEGGA er nå Ólafur Ágústsson fra Kellir golf-

klubb på Island. De nordiske landene har altså sterk innflytelse i FEGGA. Nye styremedlemmer ble Tuukka Möntinen fra Finland og Paul Worster fra UK (BIGGA).

Nordisk møte

Under FEGGA-konferansen i Zürich hadde de nordiske greenkeeperpresidentene et møte. Her diskuterte de forholdet til forskningsstiftelsen STERF, felles utdanning og rutiner for informasjon bedre samarbeid.

Hans Beurling blir sittende som greenkeepernes representant i STERF sitt styre til 1.april 2013. Da vil han bli etterfulgt en ny, og møter ba SGA å finne en kandidat til dette vervet. Det ble også bestemt at greenkeeperforeningene skal dele på kostnadene til reise og opphold på styremøtene for vår representant i STERF-styret.

De Nordiske greenkeepere har tidligere blitt enige om at utdanning på nivå en, greenkeeper, skal utvikles i alle land, men at vi skal samarbeide om å få til et tilbud på høyere nivå. Ágúst Jensson fikk i oppdrag å snakke med noen utdanningsinstitusjoner om hvordan vi kan etablere et slikt tilbud. Samarbeid mellom noen universitet og colleges kan gjøre dette mulig. Målet er en bacheloir-grad i turfgrass management.

Det vakte positiv oppmerksomhet når Ole Albert fortalte hvordan NGA i Rogaland hadde fått aksept for at et ERFA-treff på banen kan sammenlignes med et konsulentbesøk, og at klubbene betalte for å få være med på en slik ordning.

SGA fortalte at de nå var med på å arrangere messe og seminarer på Elmia i Jönköping igjen til høsten. SGA har med dette igjen etablert et nærmere samarbeid med SGF.

Presidentene for de nordiske greenkeeperforeningene har en sterk vilje til å utvikle det nordiske samarbeidet videre. Fra venstre: Martin Nilsson, DK, Ågúst Jensson, ISL, Ole Albert Kjosnes, NO, Simeon Liljenberg, SE og Tuukka Mönntinen, FIN

Enormt utvalg av gress- og andre spesialdekk.

Bestill enkelt i vår nettbutikk

Kampanje for Gressforums lesere:
-10% på alt du bestiller innen 30.04.2013.
 Benytt kampanjekode: **gress2013**
 Legges inn ved bekreftelse av ordren.

www.gummidekk.no

Fra firmamedlemmer

Hako har fått inn nytt mannskap. Til å lede har de fått inn ingeniør og økonom Eivind Belsvik.

Han har arbeidet lenge med utstyr til tannleger (!), men kommer nå fra anleggsgartnerbransjen der han var leder av ASAK, som er en stor leverandør av belegningsstein. Hako har også fått inn en dyktig mann på verkstedet. Mange kjenner allerede Petter Nässelquist som en blid og dyktig mekaniker på Losby der han også skrudde på røde maskiner.

Petter Nässelquist

Eivind Belsvik

Nye frøblandinger

Floratine Norge har laget nye frøblandinger for det norske grøntanleggsmarkedet. Frøblandingene finnes i 10 ulike varianter. Felles for alle Sport Mix-blandingene er at de er sammensatt av frøsorter som er tilpasset norske klimaforhold. De har også stilt krav til renhet. Derfor holder blandingene til green-, tee- og fairway "greenkvalitet" (dvs. fri for tunrapp og annet ugras). Greenkvalitet har også krypkveifnrøet, og denne sesongen kan TeeOne, 007 og Cobra Nova tilbys. Frøblandingene blir pakket av Strand Unikorn og fås kjøpt i 20 kg's sekker, mens krypkveinsortene leveres i bøtter/ sekker à 11,34 kg.

ELIMA, Jönköping

Etter noen års pause er SGF og SGA blitt enige om å satse sammen på ELMIA-arrangementet denne høsten. Det blir utstilling og konferanse 24-26 september. Messa omfatter også park og kirkegårder og en stor samling for alle som er interessert i grøntanlegg i Skandinavia.

Espen Bergmann var på BTME fagmesse i Herrogate i England i slutten av januar. Der møtte han Lars Tveter på standen til Syngenta. Han viste fram de nye sprøytedydene og et nytt avspenningsmiddel, Qualibra. Grønt skal markedsføre disse produktene i Norge.

GRØNT AS

Maskiner for din golfbane.

Vi har en spesiell følelse for overflater. Kanskje ikke så overraskende, når vi har mer enn 30 års erfaring med produkter som gjør verden rundt oss litt vakrere. Vårt arbeid påvirker alt som skjer rundt deg, og vi håndplukker maskiner som klipper, blåser, sprøyter, gjødsler, suger, feier, koster, raker, pløyer, - kort sagt vedlikehold av golfbaner. En vellykket kombinasjon av sterke merkevarer, kvalitet og service.

Hako Ground & Garden AS har i dag et bredt utvalg av over 300 ulike maskiner for vedlikehold av innendørs og utendørs flater. Som importør av flere velkjente, sterke merkevarer, garanterer vi at våre maskiner er av høy kvalitet og pålitelig service er alltid nær deg. Vi vet at kombinasjonen av sterke merkevarer – kvalitet – service er en vinner på lang sikt, noe som gjør oss i stand til å bygge langvarige forhold med våre kunder.

Vi i Hako Ground & Garden vil gjøre det ytterste for sikre at du som kunde velger riktig maskin til dit område, slik at du blir fornøyd i mange, mange år framover.

Vår eier Hako Ground & Garden AB inngår i et skandinavisk konsern med datterselskaper i Oslo og Helsingfors. Vi eies av den tyske multinasjonale Industrigruppen Hako Holding GmbH & Co KG.

Toro® markedsføres av Hako Ground & Garden AS | Tlf 22 90 77 60 | www.hako.no

Gressforum nr 1-2013

TORO

Count on it.

Ombygging og re-shaping av golfgreener

Av: Atle Revheim Hansen, Head greenkeeper Bærheim golf

Flere greener og noen greenområder på Bærheim har ikke fungert tilfredsstillende i henhold til hva vi forventet av dem. En del greener er deformert fordi vannet i massene under greendreneringen er drenert bort. Massen under greendreneringen er på en del greener sandbasert. Den underliggende sanden ligger i noen merkelige bølgende lag. Et lag kan være grovt mens et annet er av mye finere gradering. Så når greenene ble bygget vinterstid her på sørvestlandet, med mye regn, ble disse sandlagene mange plasser blandet og vannfylt. Når dette vannet ble drenert bort av dypere dreneringer på utsiden av greenene førte det til deformeringer. Dette har igjen ført til flere greener uten fri avrenning, som skaper store overflateproblemer sommer som vinter. Resultatet av slikt er isproblemer om vinteren og overflate vann der en minst trenger det om sommeren. Det er klart at når en bygger greener her på sørvestlandet midt i den verste regntiden på høsten og vinteren må en ta konsekvensen av det. Å ikke gjøre noe var uaktuelt. Så derfor... Noe måtte gjøres, det var alle enige om. Spørsmålet var bare... hva gjør vi? Eventuelt hvordan gjør vi det? Økonomi...???? Det måtte bli på en rimelig måte.

Sanden som er brukt til vekstlag på vår bane var stedlig sand. Mye av banen ligger på gammel sjøbunn (strandsand). En del av denne sanden er av relativt god kvalitet, men absolutt ikke optimal. Litt for fin i henhold til USGA-kurven. Det betyr litt for stor evne til å holde

på vann. Så derfor... Uten skikkelig overflate avrenning. Fasit....problemer. Vi bestemte oss for å re-shape/ bygge om de 6 greenene som hadde problemer, en etter en. Når vi bygget greenene (2004-2005) var vi selvsagt klar over hvilke kvaliteter sanden vi brukte hadde og ikke hadde. Vi brukte i gjennomsnitt 45cm sandlag på toppen av dreneringslaget (2-4 mm grus). Det gjorde, følte vi, at vi hadde litt å gå på med tanke på vekstlagets høyde kontra hydraulisk trykk og drenering. Vi var fullstendig klar over at vi ikke hadde bygget greenene våre etter boka, men vi hadde bygget greenene etter beste evne med tanke på de økonomiske rammene vi hadde tilgjengelig den dagen.

Den første greenen (15) ble bygget om høsten 2010. Med skjelvevende hender og

• Å bære rundt på en golfbane er hardt arbeid. En blir rett og slett sliten av slikt...

ganske så nervøse startet vi torvskjæringen og rullet av greengresset. Ingen av oss hadde bygget om greener på denne måten før. Vi diskuterte litt før vi startet hvordan vi skulle gjøre ombyggingen. Resultatet av diskusjonen ble: Vi ønsket å beholde vekstlaget som allerede var i greenene. Hva vi skulle var å gjøre avrenningen så optimal som mulig. Det betydde å forsterke de allerede eksisterende konturene og onduleringene som var der. Etter at gresset var tatt av omformet vi greenoverflaten og skiftet ut litt masse i de mest belastede forgreen områdene. Forgriene som måtte «fiks-på» var bygget av stedlige jordmasser som absolutt ikke var av ønsket kvalitet. Selv om der ikke var tegn til lavpunkter eller lignende ble det bare ikke bra. Komprimeringskader og det som verre

var. Det vi gjorde var at vi kjørte vår 25 tonn store gravemaskin rett ut på den nakne greenen. Vi grov opp problemområdene, for så å erstatte disse massene med ny drenering og sand. Vi grovformet greenen og overlot finshapingen til bunkerraka og noen nevenyttige karer som finjusterte overflaten med «drafføl-ler». Når dette var gjort var det tid for å legge tilbake gresset. Å bære rundt på en golfgreen er hardt arbeid. En blir rett og slett sliten av slikt, så derfor var det rimelig skuffende å se hvor ujevn greenen ble etter at vi var ferdige med å rulle tilbake gresset. Skuffelsen gikk over til forbannelse når det viste seg å være så godt som umulig å slette til ujevnhetene på greenoverflaten. Neste trekk ble derfor drastisk! Vi bestemte oss for å leie en «fjorstamper» (en slik maskin som

komprimerer rundt kummer og stolper og lign.). Jeg må innrømme at jeg hadde litt vondt i magen når jeg startet opp denne maskinen. Denne maskinen kunne komprimere ned til 1.80m skrøt han vi leide maskinen av. Det var ikke det jeg trengte å høre. Jeg ville bare ha en maskin som slettet til greenen vår. Vi brettet opp armene, knyttet en tau i en forskalings plate (størrelse 75cm * 150cm) og dro den sakte over greenen mens maskinen oppå hoppet og slo. YES... for et resultat. Greenen var så å si spilleklar.

Den første tiden etter at vi hadde slettet greenen med fjorstamperen var den nok litt preget av komprimeringskader. Sammenpresset thatch og sand er ingen god forbindelse, men etter at vinteren

«Det vi gjorde var at vi kjørte vår 25 tonn store gravemaskin rett ut på den nakne greenen.»

Ombygging og re-shaping av golfgreener

var ferdig med sine kalde gjøremål og den siste tele var historie, kunne ikke vi se annet enn at green 15 fungerte slik vi hadde håpet, og vel som det. Den hadde minst like god rot utvikling som resten av greenene. Avrenningen var som vi hadde tenkt. Greenen fungerte godt på alle måter. Den økonomiske biten i prosjektet er i min verden (den norske golfverden) en suksess. Inklusive lønn til banemannskapet, diesel, sand, drengrus og rør ble greenen bygget om for ca. nok 50.000,-. Med andre ord.... Vi var skikkelig fornøyd med ombygging av green 15.

Så fornøyde var vi med prosjekt green 15 at green 6 og 8 ble bygget om på samme måte i 2011 og green 2 i 2012. Neste år bygger vi om green 1 og året

etter green 3. Vi gleder oss til å forbedre også disse greenene.

Verdien av å gjøre disse greenene bedre er veldig målbar. For det første er spillerne fornøyd med mer rettferdige spillflater. For oss i banemannskapet er det en ubetinget en suksess. Mentalt en skikkelig opptur. Å være i stand til å bygge om en green på en måte som gjør alle fornøyd (til og med de som styrer økonomien)... ja det er noe som betyr mye for oss. I tillegg er det jo mye morsommere for oss å vedlikeholde greener som fungerer bra kontra greener som fungerer mindre bra.

Jeg fikk bare lyst til å dele denne historien med dere da jeg mener det er riktig og interessant å prøve ut løsninger som er økonomisk forsvarlige i henhold til

de rammene vi eksisterer under. Som sagt tidligere, jeg vet at den optimale teorien sier alt om greenoppbygging og mer til. Mye av dette skal jeg være så frimodig å si at jeg kan litt om, men i min greenkeeperverden (den norske hardt prøvde greenkeeperverden) er der økonomiske rammer som gjør hverdagen meget utfordrerne. Å være greenkeeper under slike forhold gjør meg inspirert. Jeg må tenke selv og komme opp med ideer og forslag til meg selv og de rundt meg. Det gjør at det er kjekt å drive med utfordringen norsk greenkeeping!

«Vi grav opp problemområdene, for så å erstatte disse massene med ny drenering og sand.»

GRØNT AS

Vi anbefaler

100% rent AKTIVT KULL 0,4 – 1,7 mm 50 Liter sekk (25 kg)

Storsekk a 1000 liter (500 kg)

FILLSCAPE® Black 0,3 -0,9 mm 17 liters sekk (25 kg)

for nedbryting av is på greener

Novagryl Hvit Vekstduk 20,4 x 250 m for raskere spiring

Priser på forespørsel

Carrier Turf
Fairwaylifter med stor kapasitet

Levers også med hullpiper og solide tinner i tillegg til kniver. Arbeidsbredde 1,75-2,25 m.

TruTurf Greenrulle

Jevnere greener, bedre spillflate, raskere greener.
Tre uavhengige oppheng av rullene gjør at den følger underlaget med samme trykk og balanse hele tiden.

Levers med elektrisk eller bensindrevet motor.
Arbeidsbredde 1,22-1,32 m.

 REINHARDT

Ta kontakt med Morten Bunes for ytterligere info eller en demo.
Tlf.: 40 44 28 19 / 63 84 62 30
E-post: bunes@reinhardt.no

Hvorfor har vi fått mer mose i greenen?

Av: Mikael "Bobban" Frisk, SGFs Banekonsulent

Jeg hadde gleden av å lytte til et foredrag av professor Jack Fry, Kansas State University under GCSAA sin årlige messe i Las Vegas i 2012. Han hadde et seminar om blant annet sølvvrangmose (*Bryum argenteum*) på greener. Etter foredraget var jeg heldig og fikk æren av å sitte ned med ham å diskutere dette emnet litt nærmere. Her følger min oppsummering av samtalen.

Han sa at over hele verden er det utvilsomt sølvvrangmose (svensk: silvertrådsmossa) som er den vanligste mosen på greener. Sølvvrangmose er en nonvasculær plante. Det innebærer at den ikke har de primære vev (silrør og vedrør) som andre vekster har. Det betyr at det ikke transporteres vann sukker og næring fra røtter til resten av planten. Sølvvrangmose kan absorbere vann og mineraler gjennom hele overflaten. Alle studier viste, fortalte han, at mosen krever veldig lite næring og vann for å overleve, og under slike forhold trives den godt.

Mose kan formere seg både generativt (med sporer) og vegetativt (med plantedeler). Den kan altså spres uten å få kjønnsceller fra andre individer. Det er utvilsomt det siste som sprer mosen mest på greener. De hadde sett både i laboratoriet og i feltstudier at mosen ofte oppstår fra vegetative fragmenter og i mindre grad fra sporer. Mosen spres dermed med maskiner, redskaper og føttene til golfspillerne.

Jeg stilte spørsmålet: Blir det riktig å si at økningen i mose de siste åra skyldes

at vi har begynt å bruke flytende gjødsel med små nitrogenmengder, ofte med små etterfølgende vanninger, og at vi har begynt å klippe betydelig lavere? Han sa: Definitivt så er dette et sterkt bidrag til utbredelsen. På denne måten hjelper vi mosen å overleve, for den har ikke noen røtter som kan ta opp vann og næring fra jorda.

Før vi avsluttet vår prat, fortalte han at i forsøk med ren ureagjødsel hadde mosen økt med opp til 200% noen steder. Der de hadde brukt granulert gjødsel hadde de sett en nedgang på 50% sammenlignet med kontrollruten. Men den beste måten å unngå sølvvrangmose er sunn og god greenkeeping med mye dressing, gjerne 10-12 mm i løpet av sesongen. Dette gjør at profilen holder seg tørr. I tillegg er det bra med lufting, vertikalskjæring og behovstilpasset vanning og gjødsling.

Det siste støtter opp om det faktum at der det er mye trafikk, der trives ikke mosen.

Forsøk mosebekjempelse

Jeg har sammen med banesjefene Henrik Wissinger, Hooks GK og Hasse Karlsson, Ekerum GK fått noen kroner fra STERF for å gjøre et demonstrasjonsforsøk gjennom 3 år (2011-2013). Målet er å finne effekten av noen kjemikalier på sølvvrangmose (*Bryum argenteum*) på greener. Mengdene nedenfor er oppgitt i kg pr hektar pr år og sprøytet ut i 400 liter pr ha.

1. Jernsulfat 16 kg
2. Jernsulfat 24 kg
3. Jernsulfat 32 kg
4. Avspenningsmiddel Ekovett 10 liter
5. Mangansulfat (32 %) 15 kg
6. Mangansulfat 15 kg + jernsulfat 16 kg
7. Ammoniumklorid (8 % løsning) s.k. Moss Buster
8. 300 kg N som en blanding av urea, ammonium og nitrat
9. Bensaltensid

Vi behandlet forsøksrutene gjennom hele sesongen fra midt i mai til slutten av oktober, ca hver 14. dag. Siste sesong ble det sprøytet 9 ganger. Ellers ble greenene skjøttet normalt som andre greener, men det ble selvsagt ikke brukt noen plantevernmidler på disse flatene.

Husk at dette var et visuelt vurdert demonstrasjonsforsøk, og ikke data som skal rapporteres vitenskapelig.

Foreløpig inntrykk fra Växjö golfklubb

Vi har nå kjørt forsøket i to år, og det skal skrives en rapport til høsten. Resultatene varierer litt fra bane til bane. På Växjö er det allmenne inntrykket etter 2012 er at ruten som ble behandlet med 24 kg jernsulfat gir det beste visuelle inntrykket. Ikke langt etter kommer flatene som ble behandlet med avspenningsmiddelet Ekovett eller ammoniumklorid (Pronto). På ruta som fikk 32 kg jernsulfat er gresset kraftig stressa og plantene ekstremt dårlige. Den ruta som fikk 3 kg N ble nesten 100 % utslått av snømugg. Jernsulfat reduserer mengden mose, men der for tidlig å si hvor effektivt.

NGA-historie

Av: Atle Revheim Hansen, head greenkeeper, Bårheim golf

Atle arrangerte nordisk golfturnering for greenkeepere i 2003 på Vestfold GK. Her i utslaget på hull 1.

Det blir på en måte feil, i en alder av nesten ingenting, å utlevere seg selv med å fortelle hvordan det var for 25 år siden + litt til. Wow... er det min tur til å bli gammel nå? Nei... heldigvis ikke ennå. Gammel er nå bare en definisjon på det som kan defineres. NGA kan da ses på som gammel og jeg må da være ung.

25 år er da litt! NGA er i mine øyne en flott 25 åring, kanskje til og med 26. Og skal en kunne memorere og surre litt med det som har vært, må det jo tross alt inneha en viss alder og historie å snakke om...

Mitt møte med andre greenkeeperne, uten om de to jeg jobbet med på Stavanger Golfklubb (Marton Østbø og Arne Dysjaland) var i 1986 på Bogstad. For å si det slik så følte vi oss sikkert som når noen møter sivilisasjonen for første gang. Vi var Bambi på isen! Jeg husker Affe (Greenkeeperen på Bogstad) var der. Jeg visste jo han var svensk, men at han snakket svensk, det ble jo litt mye.

Det ble ikke mindre mye da en litt eldre herre fra Danmark kaklet i vei på dansk, han het visst Martin Pedersen. En svenske som het Dahlsson var der også... jeg visste de pratet om gress og golfbaner og slikt men... jeg var jo for første gang i sivilisasjonen og språket de snakket, vel, kanskje en annen gang. Jeg lente meg litt bak på stolen og håpte tiden ville gå fort slik at jeg fikk reise hjem igjen til min trygge hule Stavanger Golfklubb.

Hjem til Stavanger, og virket som greenkeeper ble gjenoppratt. Tankene gikk etter hvert til-bake til møtet som var på Bogstad og de folkene som hadde pratet såååå mye om gress og slikt. Jøye meg, jeg husket jo at jeg følte meg uvel sammen med disse flinke folkene. Men når alt kom til alt så måtte jeg motvillig begynne å innrømme for meg selv at de hadde påvirket meg på en positiv måte. De hadde lært meg noe. Golfbaner er komplekse. Det er klart at når en jobber som greenkeeper på en golfbane uten å kunne særlig mye om greenkeeping, så er kanskje det viktigste å innrømme det. Jeg var delvis klar til å innrømme, men før jeg ble helt klar måtte jeg ut på Stavanger Golfklubs bane og fullføre noen general tabber. Som ... ingen vits å gå videre her. Jeg bare konkluderte med at: å ransake seg selv og begynne å lytte til erfarne og flinke folk ville gjøre meg godt.

Den gode nyheten var, (som vettskremt «rookie») å høre at andre var i samme båt som meg. De også jobbet på en golfbane uten å kunne så mye om det. NGA ble et faktum. Jeg var ikke særlig aktiv de første par årene, men ettersom selvtiliten steg og tilliten til mine nye greenkeeperkollegaer gikk over i vennskap ble NGA for meg både en kunnskapsbank og en trygghet. Jeg har opplevd og lært mye i NGA regi. Å sitte her å skulle memorere NGA uten å fremheve Tor Senstad blir for meg feil. Tor skal i min verden ha æren for at NGA

ble en organisasjon tuftet på et grunnlag som favner om greenkeeper-Norge på en sær god måte. Tor er ikke uten grunn æresmedlem i NGA! Jeg kunne nevnt flere som har fremmet NGAs interesser, men i ærbødighet ønsker jeg å trekke frem Martin Pedersen. I sitt fag og måten å opptre på ble han nr.1. Legg merke til at jeg skrev... ble han... De første gangene jeg var på gresskurs ble en maratonøvelse med Martin Pedersen. Et fryktelig dansk, et overhøyt faglig nivå og en merkelig klikkelyd i stemmen hans. Han skremte jo vettet av meg. At det var mulig å kunne så mye om noe så uinteressant. Jeg tok faktisk noen år fri fra gresskurset. Jeg lot alderen komme på meg et par år. Det var smart. Når jeg nå stilte til start i Martins maraton var jeg mentalt klar. Du all videste hva den eldre dansken påtvang meg av kunnskap. Nå var det «deilig» å være norsk på dansk forelesing. Jeg reiste meg på festmiddagen i 1997 og fortalte denne i historien, så utover salen, mange nikket bekreftende. Martin Pedersen er kanskje den med størst betydning for NGAs faglige historie. Det er få, kanskje ingen, som har irritert meg mer en Martin, men så er det ingen som har nådd mer frem til meg med kunnskap enn ham. Jeg har mye og takk Martin for.

Å jobbe i golf-Norge i dag kontra «i gamle dager» er veldig forskjellig. Og jeg mener det. Da jeg begynte å jobbe på golfbanen i Stavanger var det 8 golfbaner i Norge. Budsjettet til Stavanger GK var i 1983 på kr 430000,-. Jeg husker godt den første timelønnen min kr37,71,-. Vi dresset greenene for hånd. Vi luftet greener og tee'er manuelt. Greenene ble klippet 3 ganger i uken. Hullskift en gang i uken. Teebokkene var så dårlige at vi kunne ikke flytte markørene noen vei, nesten da. Fairwayene ble gjødslet på gammelmåten, så min gamle læremester. Hvordan det

ble gjort må du spørre ham om. Grønt ble det, mye og, det så ut som vi drev og høyet når fairwayene ble klippet en gang i uken. Bunkrene...vel... det som skulle være bunkre, vi gjorde litt av og til. Ugross over alt, det var det, men der var også smil å høste stort sett over det meste. Jeg skal si dere en ting, og det var at når greenene ble klippet før i tiden, ja da altså. Det skulle ikke mer til for å glede golfspillere på den tiden. Det var ingen selvfølge med klipte greener hver dag. Nå skal jo sies at etter en ordentlig runde med kalksalpeter og diverse så ble der jo litt avklipp også da. Det ble å tømme korgene minst 2 ganger pr green. Kunne fortalt mye, men nøyer meg med å si, om ting var bra før i tiden så er det tross alt bedre nå.

En skal aldri si aldri, men slik jeg kjenner meg selv nå, kommer jeg til å være en del av greenkeeper-Norge så lenge jeg er yrkesaktiv. Det er til tider tøft å være greenkeeper, men desto større når en

lykkes. Jeg hater å tape, nettopp derfor gir jeg meg ikke heller. Nå i disse dager er NGA for meg mer aktuelt enn noen gang. Jeg har fått mye av NGA og ønsker å kunne bidra med noe tilbake. Jeg har tidligere sittet i NGA styret, men ønsker å bidra mer. Jeg har sammen med mine gode kollegaer på sør vest landet startet opp NGA rsv (NGA region sør vest). Rsv har som mål å dele kompetanse med hverandre og i tillegg øke kompetansen til hver enkel. Å skape et kollegium er selvsagt et av hovedmålene. Vi har drevet NGA rsv i snart 2 år. Vi arrangerer ca fire erfatreff og et seminar i året. Å få lov til å drive frem et kollegium og et mangfoldig kameratskap på tvers av klubbene her på sør vest landet gjør meg stolt.

Jeg har mye å takke NGA for. Jeg har mange gode greenkeeperår fremfor meg. Den fremtiden skapes best ved å stå sammen som et samlet og aktivt NGA.

Martin Pedersen holdt sin foreløpig siste forelesning på Gresskurset i 2010.

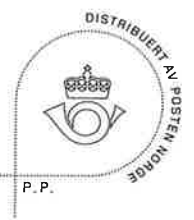
Tor Senstad, grunnlegger av NGA, her foran hovedhuset på gården i Hedmark.

Atle har alltid hatt litt perspektiv på tingene. Her med ny golfbane på Barheim i 2005.

B Returadresse:
Norwegian Greenkeepers Association
Myhreuveien 28
3483 Kana – Holmsbu

NORGE

GRØNT AS

TOTALLEVERANDØR AV DRIFTSMIDLER TIL VEDLIKEHOLD OG BYGGING AV GOLF- OG FOTBALLANLEGG

Espen Bergmann – Mobil: 46 41 79 09
Epost: espen.bergmann@felleskjopet.no

Egil Andersen – Mobil: 90 62 88 41
Epost: Egil.Martin.Andersen@felleskjopet.no

Ta kontakt for en hyggelig fagprat!

GRØNT AS

Salg av driftsmidler og rådgivning innen alt av grøntanlegg
Alt av driftsmidler til bygging og vedlikehold av golfbaner,
fotballbaner og kommunale og private grøntanlegg
Din naturlige leverandør av driftsmidler til grøntanlegg

Din partner – når kvalitet teller

